

Eriti ohtlikud teatamiskohustuslikud loomataudid

Arvo Viltrop
2005

1

Endine OIE A nimekiri

Suu ja sõrataud	Foot and mouth disease
Vesikulaarne stomatiit	Vesicular stomatitis
Sigade vesikulaarhaigus	Swine vesicular disease
Veiste katk	Rinderpest
Väikemäletsejaliste katk	Peste des petits ruminants
Veiste nakkav pleuropneumoonia	Contagious bovine pleuropneumonia
Veiste nodulaarne dermatiit	Lumpy skin disease
Rifti oru palavik	Rift Valley fever
Mäletsejaliste (lammaste) katarraalne palavik	Bluetongue
Lammaste ja kitsede rõuged	Sheep pox and goat pox
Hobuste aafrika katk	African horse sickness
Sigade aafrika katk	African swine fever
Sigade klassikaline katk	Classical swine fever
Lindude gripp	Highly pathogenic avian influenza
Newcastle'i haigus	Newcastle disease

2

OIE A-nimekirja haigused
nn. vesikulaarsed haigused

◆ **Suu ja sõrataud**

- ❖ *Aphthovirus Picornaviridae* sugukonnast, RNA viirus
7 peamist serotüüpi: O,A,C, SAT 1,2,3, Asia 1
Uus serotüüp 1998: Asia 2
- ❖ Vastuvõtlikud liigid: kodu- ja uluksõralised
- ❖ Leviala: Aasia, Aafrika, Lõuna-Ameerika, Euroopa

◆ **Sigade vesikulaarhaigus**

- ❖ *Enterovirus Picornaviridae* sugukonnast, RNA viirus
- ❖ Vastuvõtlikud liigid: siga, (inimene)
- ❖ Leviala: Euroopa, Aasia

◆ **Vesikulaarne stomatiit**

- ❖ *Vesiculovirus Rhabdoviridae* sugukonnast, RNA viirus
- ❖ Vastuvõtlikud liigid: Hobune, siga, veis, inimene
- ❖ Leviala: Ameerikad

3

OIE A-nimekirja haigused
nn. morbilliviiruse grupp

◆ **Veiste katk**

- ❖ *Morbillivirus Paramyxoviridae* suguk. RNA viirus
- ❖ Vastuvõtlikud liigid: Veis, , Aafrika ulukmäletsejalised,
Aga ka lamma, kits, (siga Aasias)
- ❖ Leviala: Aafrikas üksikud kolded veel võimalikud,

◆ **Väikemäletsejaliste katk**

- ❖ *Morbillivirus Paramyxoviridae* suguk. RNA viirus
- ❖ Vastuvõtlikud liigid: Ov, Cap, (Bo vastuvõtlik viirusele, ei haigestu)
- ❖ Leviala: Aafrika, Kesk-Aasia ja India

4

OIE A-nimekirja haigused

nn. rõugeviiruse grupp

◆ **Veiste nodulaarne dermatiit**

- ❖ *Capripoxvirus Poxviridae* suguk. DNA viirus
- ❖ Vastuvõtlikud liigid: Veised (Pühvlid, ulukmäletsejad)
- ❖ Leviala: Aafrika (keskosa), (Lähis-Ida, Kesk-Aasia?)

◆ **Lammaste ja kitsede rõuged**

- ❖ *Capripoxvirus Poxviridae* suguk. DNA viirus
- ❖ Vastuvõtlikud liigid: Lamma, kits, veis (Pühvlid, ulukmäletsejad)
- ❖ Leviala: Aafrika (põhjaosa), (Lähis-Ida, Kesk- ja Lõuna-Aasia, Kaug-Ida)

5

OIE A-nimekirja haigused

sigade katkud

◆ **Sigade klassikaline katk**

- ❖ *Pestivirus Flaviviridae* suguk. RNA viirus
- ❖ Vastuvõtlikud liigid: Siga
- ❖ Leviala: Euroopa, Kagu-Aasia, Kesk- ja Lõuna-Ameerika

◆ **Sigade aafrika katk**

- ❖ *Iridoviridae* suguk. DNA viirus
- ❖ Vastuvõtlikud liigid: Siga
- ❖ Leviala: Aafrika, Sardiinia

6

OIE A-nimekirja haigused

siirutajatega levivad haigused

◆ **Mäletsejaliste (lammaste) katarraalne palavik**

- ❖ *Orbivirus Reoviridae* suguk. RNA viirus
- ❖ Vastuvõtlikud liigid: lammas, veis
- ❖ Leviala: Aafrika, Lõuna-Aasia, Kaug-Ida, Lähis-Ida, Lõuna Euroopa, Ameerikad (Austraalia)
- ❖ Siirutajad: habesääsed (*Culicoides imicola*, *C. variipennis* jmt. liigid)

◆ **Hobuste aafrika katk**

- ❖ *Orbivirus Reoviridae* suguk. RNA viirus
- ❖ Vastuvõtlikud liigid: hobuslased, (sebra- kliiniliste tunnusteta), koerad
- ❖ Leviala: Aafrika, Kesk-Aasia, Lähis-Ida, Lõuna-Aasia, Lõuna-Euroopa
- ❖ Siirutajad: habesääsed (*Culicoides imicola*)

7

OIE A-nimekirja haigused

siirutajatega levivad haigused (järg)

◆ **Rifti oru palavik**

- ❖ *Phlebovirus, Bunyaviridae* suguk. RNA viirus
- ❖ Vastuvõtlikud liigid: lammas, veis, inimene, koer
- ❖ Leviala: Aafrika
- ❖ Siirutajad: sääsed (*Culicoides*, *Eratmopotides*, *Aedes* jt. perekondade liigid)

8

OIE A-nimekirja haigused

Veiste nakkav pleuropneumoonia

- ❖ *Mycoplasma mycoides var. mycoides*
- ❖ Vastuvõtlikud liigid: veis
- ❖ Leviala: Aafrika, Lõuna-Aasia, (Euroopa)

9

OIE A-nimekirja haigused

Lindude haigused

◆ **Lindude gripp**

- ❖ *Influenzavirus-A Orthomyxoviridae* suguk. RNA viirus
- ❖ Vastuvõtlikud liigid: kodu- ja uluklennud
- ❖ Leviala: Kagu-Aasia, Lõuna-Aasia, Aafrika, Euroopa

◆ **Newcastle'i haigus**

- ❖ *Paramyxovirus-1, Paramyxoviridae* suguk. RNA viirus
- ❖ Vastuvõtlikud liigid: kodu- ja uluklennud
- ❖ Leviala: Euroopa, Aafrika, Lõuna-Aasia, Ameerikad

10

OIE A-nimekirja haigused Eestit ohustavad haigused

- ⌘ Sigade klassikaline katk
- ⌘ Sigade vesikulaarhaigus
- ⌘ Suu- ja sõrataud
- ⌘ Lindude gripp
- ⌘ Newcastle'i haigus
- ⌘ Lammaste katarraalne palavik
- ⌘ Veiste kontagioosne pleuropneumoonia
- ⌘ Sigade aafrika katk

11

Sigade klassikaline katk

- ⌘ Tekitaja
  - ⊠ *Pestivirus Flaviviridae* suguk. RNA viirus
  - ⊠ Vastuvõtlikud liigid: Siga; metssiga
  - ⊠ Leviala: Euroopa, Kagu-Aasia, Kesk- ja Lõuna-Ameerika

12

Sigade klassikaline katk

⌘ Ülekanne

- ☒ Väga nakkav viirus
- ☒ Nakatumine peamiselt suukaudne
- ☒ Ülekandetegurid
  - ☒ sageli toidujäätmed (viirus püsib eluvõimeline lihas kuid)
  - ☒ transpordivahendid, inventar (viirus püsib eluvõimeline nädalaid)
  - ☒ saastunud sööt, allapanu

⌘ Nakkuse reservuaar Euroopas- metssead

- ⌘ Nakatunud emiselt sündinud põrsad on püsiinfitseeritud- eritavad viirust kogu elu ja pidevalt

13

Sigade klassikaline katk

⌘ Kliinilised tunnused

- ☒ Sõltuvad viirustüve virulentsusest
- ☒ Äge haigus, põhjustatud väga virulentse viiruse poolt
  - ☒ Kõrge palavik, isutus, rõhutud olek, tasakaaluhäired, kõhukinnisus, millele järgneb kõhulahtisus
  - ☒ Köht, reite siseküljed ja kõrvad muutuvad sinakas punakaspruuniks
  - ☒ Sead surevad sageli nädala jooksul

14

Sigade klassikaline katk

⌘ Kliinilised tunnused

- ☒ Krooniline haigus
  - ☒ Vahelduv palavik, isutus
  - ☒ Kõhulahtisus vaheldub kõhukinnisusega
  - ☒ Kasvuiibe pidurdumine ja harjaste väljalangemine
  - ☒ Immuunsupressiooni tagajärjel tekivad bakteriaalsed nakkused
  - ☒ Haigus võib kesta nädalaid ja kuid ja nakatuda võib ainult vähesed loomad karjas

15

Sigade klassikaline katk

⌘ Kliinilised tunnused

- ☒ Vähevirelense viiruse poolt põhjustatud haigus võib piirduda sigimisprobleemidega emistel
  - ☒ Tekivad abordid, loodete mumifitseerumine, loote väärarengud
  - ☒ Põrsad värisevad surevad kohe pärast sündi,
  - ☒ Püsiinfektseeritud põrsastel kliinilised tunnused ei ilmne enne mitut kuud.

16